

Register propriálneho systému a jeho fungovanie

Jaromír KRŠKO

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá fungovaním vlastných mien v rôznych komunikačných situáciách a sociálnych skupinách. Proprium je neoddeliteľnou súčasťou slovnjej zásoby a podobne ako lexika, aj vlastné mená sa odlišne využívajú v závislosti od komunikačnej sféry, komunikačnej situácie a komunikačných registrov. Príspevok tiež zdôrazňuje rôzne využitia antroponým v rámci vlastných mien v komunikácii a porovnáva ich s využívaním toponým.

Kľúčové slová

komunikačný register, onymický register, register jednotlivca, register skupiny, sociálna skupina

Kontakt

Katedra slovenského jazyka a komunikácie, Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
jkrsko@gmail.com

Úvodná poznámka tohto príspevku nemôže byť neosobná – už dlhý čas rezonujú vo mne myšlienky o téme príspevku na vedeckú konferenciu venovanú životnému jubileu prof. PhDr. Daniely Slančovej, CSc. A niet vhodnejšej témy ako prezentovať dlhoročný záujem o fungovanie propriálneho systému z hľadiska komunikácie a komunikačného registra. Vďaka poznaniu a názorov našej vzácnjej jubilatky sa posunul aj môj výskum v oblasti proprií. Takže nielen „kraskovský“ dátum narodenia máme s jubilantkou spoločný, ale aj veľmi blízky a inšpiratívny názor na problematiku komunikačného registra.

Prvé myšlienky o komunikačnom registri a jeho úlohe pri výbere jazykových prostriedkov prezentovala D. Slančová na sociolingvistickej konferencii na Donovaloch v roku 1999. Postupné precizovanie problematiky komunikačného registra viedlo autorku k zvýšenému záujmu o sociálny rozmer komunikácie a jeho vplyvu na výber jazykových prostriedkov. V roku 2010 prišla D. Slančová s koncepciou tzv. sociálnej inštitúcie ako relatívne stáleho súbor predpisov a noriem, podľa ktorých členovia danej skupiny vykonávajú určitú činnosť. Predpisy a normy inštitúcie vníma aj v súvislosti so sociálnymi rolami a statusmi komunikantov (pozri Slančová, 2013).

Prvotné úvahy D. Slančovej viedli autorku k dvojakému vymedzeniu registra: **1. sociolingvistické chápanie registra**, ktoré spájala s rečovými varietami rozličných sociálnych skupín prepojených spoločnými záujmami alebo profesiou, pričom

podstatou registra nie je len samotná lexika viažuca sa na sociálnu skupinu a jej činnosť, ale aj používanie frazeologizmov alebo špeciálnych gramatických konštrukcií (Slančová, 1999, s. 95). Register nepredstavuje okrajovú časť jazyka, ale tvorí aktívnu zložku komunikácie v rámci sociálnych interakcií príslušníkov daných societ. Komplexný komunikačný register človeka je individuálny, zložený z mnohých čiastkových subregistrov, ktoré závisia od počtu a druhu sociálnych skupín, ktorých súčasťou daný jednotlivec je. D. Slančová hovorí aj o aktívnych a pasívnych komunikačných registroch jednotlivca, ktorých rozsah a stupeň ovládania poukazuje na jazykovú skúsenosť jedinca a môže sa prejavovať napr. pri paródii, scénkach imitujúcich iné sociálne skupiny, žartoch a pod. Zo sociologického hľadiska tieto komunikačné aktivity predstavujú hranie rol a napodobňovanie statusov iných ako vlastných sociálnych skupín, ktorým zodpovedá príslušný komunikačný register. V súčasnosti túto rovinu komunikačného registra označuje D. Slančová pojmom makrosociálny komunikačný register, ktorý charakterizuje nasledovne: „konvencionalizované jazykové a parajazykové správanie sa ľudí preferované v komunikačnej sfére prislúchajúcej sociálnej inštitúcii nazývame makrosociálny komunikačný register, ktorý je normovaný makrosociálnymi registrovými normami.“ (Slančová, 2013, s. 201).

Repertoár komunikačného registra society, ako súbor všetkých subregistrov jednotlivých členov skupiny poukazuje na jedinečnosť tejto skupiny a odlišnosť od ostatných spoločností. Zjednocujúcim činiteľom sociálnych skupín do väčších celkov sú rovnaké alebo veľmi podobné situačné podmienky, ktoré ponúkajú podmienky na vytváranie veľmi podobných komunikačných registrov. Na príslušnosť jednotlivca ku skupine potom poukazuje ovládanie registra danej sociálnej skupiny týmto jednotlivcom. Neoddeliteľnou súčasťou komunikačného registra sú aj vlastné mená. Rozsah onymie, ako súboru všetkých vlastných mien registra, je determinovaný potrebami presne pomenovať, identifikovať a diferencovať objekty sveta, v ktorom sa daná spoločnosť pohybuje. V. Blanár v týchto súvislostiach hovorí o *onymickom priestranstve* (resp. o *onymickom priestore*), ktorý vymedzuje ako „súhrn vlastných mien používaných v jazyku daného národa na pomenovanie reálnych, hypotetických a fantastických objektov“ (Blanár, 1996, s. 25). Blanárov termín *onymická scéna* môžeme stotožniť s vymedzením konkrétnej komunikačnej situácie, v ktorej dochádza k využívaniu komunikačných registrov (bez ohľadu na to, či ide o apelatívnu alebo propriálnu časť registra – pozri Blanár, 1996, s. 25 – 26)¹. M. Majtán na označenie komunikačnej situácie, v ktorej sa

¹ Prvotné náznaky o diferenciacii obsahu termínu *onymická scéna* od nášho termínu *antroponymický register jednotlivca* možno vidieť v prvej poznámke príspevku, ktorý odznel na konferencii v Častej – Papierničke: „Onymickú scénu však nemožno stotožniť s *antroponymickým registrom jednotlivca*, pretože onymická scéna sa viaže na denotát (t. j. jedinečný onymický bod). V tomto chápaní by išlo o zachytenie všetkých foriem antroponým daného jedinca (ako ho volajú v rodine, vo všetkých skupinách, do ktorých patrí (škola, priatelia, záujmové skupiny...)). Onymickú scénu jednotlivca by sme zistili podrobným výskumom všetkých skupín, ktorých je jedinec členom, alebo tak, že by ich jedinec povedal. V oblasti hydronymie jednotlivé monografie analyzujú-

uplatňuje určitá podoba propria, používa termín onymická situácia, ktorú člení na všeobecnú a konkrétnu. Všeobecnú onymickú situáciu „predstavuje v priestore a čase existujúca koexistencia foriem, variantov vlastného mena alebo viacerých vlastných mien pri pomenúvaní jedného denotátu v rozličných komunikačných sférach a okolnostiach pomenúvania.“ (Majtán, 1996, s. 8). Konkrétnu onymickú situáciu „predstavuje vlastné meno (variant vlastného mena) a komunikačná sféra, okolnosti, v ktorých vzniklo, resp. v ktorých sa používa.“ (Majtán, 1996, s. 8). Obidva termíny – onymická scéna aj onymická situácia môžeme teda stotožniť. Z hľadiska komunikácie a (propriálneho) komunikačného registra je však dôležité, že onymická scéna existuje nezávisle od nositeľa mena a predstavuje vlastne súhrn všetkých mien, ktorými je daný objekt pomenovaný. Antroponymickú scénu (AS) daného jednotlivca by sme zistili dvomi spôsobmi: 1. daný jednotlivec nám povie všetky mená a ich varianty, ktorými ho pomenúvajú (pomenúvali) v rozličných komunikačných situáciách², 2. výskumom všetkých societ, ktorých daný jednotlivec bol v minulosti i v prítomnosti, zistíme všetky podoby mien daného jednotlivca. Toponymickú scénu (TS) zistíme výskumom všetkých sociálnych skupín, ktoré obývajú priestor, kde sa nachádza daný onymický objekt a zistíme všetky historické názvy daného objektu (touto metódou sa napr. spracúva slovenská hydronymia v rámci projektu Hydronymia Europaea ako je to spomenuté v poznámke č. 1).

D. Slančová chápe register aj v jeho 2. **pragmatickej rovine**, ktorá ho charakterizuje ako „schopnosť ľudí naznačovať a meniť svoj postoj ku komunikačným partnerom pomocou jazykových prostriedkov. Tak potom rozoznávame formálny a neformálny register, ktorý sa často jazykovo prejavuje pomocou odlišných oslovovacích foriem, napr. vykanie – tykanie.“ (Slančová, 1999, s. 95 – 96). Do komunikácie vstupujú partneri s určitou stratégiou a predpokladom, s čím súvisí výber (predpokladaných) adekvátnych foriem vlastných mien – v toponymii sa tento výber odráža napr. vo vhodnom použití topolexém v momente tvorby toponyma. Pragmatickú funkciu komunikačného registra však komunikujúci markantnejšie uplatňuje pri používaní hypokoristických podôb antroponým, ale aj zooným, prezývok a pod. v závislosti od druhu sociálnej skupiny, momentálnej nálady a pod. Komunikačná stratégia sa potom odzrkadlí pri tykaní, či vykaní, pomenúvaní (tretích) neprítomných osôb, o ktorých sa hovorí atď. V. Blanár hovorí, že „zaradenie

ce slovenské povodia (napr. Slanej, Ipľa, Turca, Oravy, Kysuce, Nitry, Váhu...) zaznamenávajú (top)onymické scény konkrétnych vodných tokov – v hesle sú zachytené všetky dostupné názvy toku a jeho varianty. (Krško, 2013a, rkp. s. 3).

² Takýto spôsob výskumu antroponymickej situácie je veľmi problematický, pretože viaceré varianty antroponým jednotlivca sú spojené s jeho intímnym prostredím, ktoré nebude chcieť zverejniť. Niektoré prezývky nemusia mať pozitívnu motiváciu a tento jednotlivec sa za ne môže hanbiť – ich zverejnenie by preto bolo taktiež problematické. Citový a sociálny aspekt, ktorý je prítomný v oblasti antroponymickej situácie sa tak stáva hlavnou príčinou neúspešnosti jeho komplexného výskumu. Práve pre absenciu tohto aspektu v toponymii, je výskum toponymickej situácie jednoduchší.

mena do príslušného onymického podsystému predpokladá istú znalosť druhového jedinca.“ (Blanár, 1996, s. 162). V najnovších sociolingvistických teóriách označuje D. Slančová výber vhodných jazykových prostriedkov determinovaných sociálnymi rolami, sociálnym statusom a sociálnou vzdialenosťou medzi komunikatmi termínom mikrosociálny komunikačný register (Slančová, 2013, s. 202).

Apelatívne rozčlenenie komunikačného registra na subregistre jednotlivých členov skupiny nás viedlo k zamysleniu nad fungovaním propriálnych registrov a ich fungovaní v komunikácii. Onymický register je z komunikačného, funkčného i pragmatického hľadiska súčasťou komunikačného registra, čiže takisto podlieha diferenciacii. Základné rozdelenie onymického registra je na onymický register jednotlivca (ORJ) a onymický register skupiny (ORS). Pri propriálnej sfére je však potrebné odlíšiť antroponymickú zložku registra od toponymickej, pretože v antroponymickom registri sa výraznejšie prejavujú mikrosociálne prvky komunikačného registra, ktoré vyplývajú zo sociálneho statusu, roly, vzdialenosti komunikujúcich (pozri Slančová, 2013, s. 201). V týchto registroch rozlišujeme takisto antroponymický register jednotlivca (ARJ), antroponymický register skupiny (ARS), toponymický register jednotlivca (TRJ) a toponymický register skupiny (TRS).

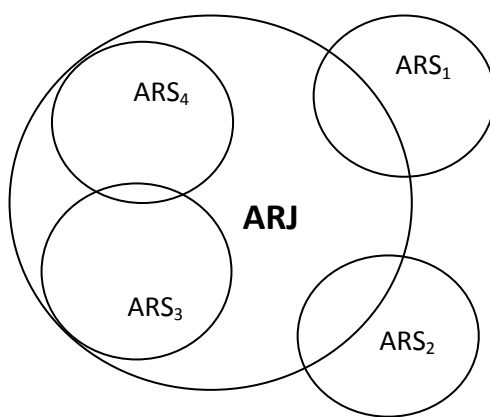
Makrosociálny a mikrosociálny komunikačný register sa navzájom prelínajú a podmieňujú. Pri propriách sa tieto vlastnosti uplatňujú predovšetkým v antroponymii, pretože vo forme a uplatňovaní antroponym sa naplno prejavujú sociálne väzby, spoločenské statusy a roly komunikantov, vo forme antroponym sa uplatňujú pragmalingvistické prvky komunikácie (napr. vo využívaní hypokoristík).

Antroponymický register jednotlivca (ARJ) predstavuje súbor všetkých antroponym a ich foriem (napr. hypokoristických podôb, prezývok) všetkých členov sociálnych skupín, do ktorých tento jednotlivec patrí a ktorých pozná. ARJ je determinovaný časovou existenciou sociálnych skupín (po zániku skupiny zaniká nominálna funkcia antroponym tejto skupiny), sociálnymi statusmi členov týchto skupín a pragmatickými aspektami vstupujúcich do komunikácie zo strany členov societ (pozri napr. Krško, 2000, s. 77). ARJ je tak isto ako apelatívny komunikačný register, vnútorne diferencovaný na subregister blízkych osôb, subregister okrajových osôb, prípadne môžeme vyčleniť subregister osôb, ktoré netvoría s jednotlivcom sociálne skupiny (antroponymá tzv. spoločenského alebo kultúrneho kontextu (k tomu Ološtiak, 2007, s. 188) – mená umelcov, športovcov, politikov...).

Každý človek sa stáva súčasťou rôznych societ od svojho narodenia až po smrť – po narodení je súčasťou rodiny, v ktorej má statusy dieťaťa, súrodenca, vnuka, postupne sa okruh jeho sociálnych skupín rozširuje – stáva sa súčasťou kolektívu v materskej škole, základnej, strednej, často vysokej škole. Popri týchto societach paralelne existuje v rôznych záujmových skupinách, neskôr pracovných kolektívoch, získava status manžela, milenca, otca, starého otca. Niektoré sociálne statusy jednotlivca získava, niektoré statusy získa postupne. Všetkým sociálnym statusom zodpovedá dynamický aspekt statusu – sociálna rola, ktorá sa vykonáva, hrá.

Rola je súbor určitých povinností, obmedzení, predpísaného správania, ale aj súbor privilégií.³ Z hľadiska proprií však k jednotlivým sociálnym statusom patria aj rôzne podoby antroponým tvoriace antroponymický register jednotlivca.

Tým, že jedinec je súčasťou viacerých societ, jeho antroponymický register predstavuje súčet subregistrov všetkých societ, ktorých je členom. Zjednodušený antroponymický register jednotlivca (napr. žiaka základnej školy) môžeme schematicky vyjadriť takto:

Z uvedenej schémy možno zistiť, že tento jednotlivec je členom štyroch sociálnych skupín, v rámci ktorých má rozličné sociálne postavenie, z čoho vyplýva aj rozličná miera ovládania antroponým jednotlivých antroponymických registrov týchto skupín. Prvú skupinu (S_1) predstavuje napr. jeho príbuzenstvo – keďže nepatrí medzi dospelých rodinných príslušníkov, nepozná všetkých príbuzných, preto ovláda len časť ARS_1 . Skupinu S_2 môžu predstavovať napr. obyvatelia ich bytovky, kde pozná predovšetkým svojich rovesníkov. Skupinu S_3 tvorí register society jeho kamarátov, s ktorými trávi svoj voľný čas a skupinu S_4 reprezentuje školská trieda. V týchto skupinách ovláda celý register skupín. Prekrytie registrov skupín S_3 a S_4 znamená, že niekoľkí kamaráti sú zároveň aj jeho spolužiakmi.

Analýze ARJ sa doteraz v onomastike, prípadne v jazykovede nevenovala pozornosť. Omnoho častejšie sa čiastkové výskumy venovali napr. analýze prezývok rôznych kolektívov – žiakov, študentov, učiteľov, skúmali sa hypokoristické podoby mien v rodinnom prostredí a pod. V týchto prípadoch sa venovala pozornosť **antroponymickému registru (sociálnej) skupiny (ARS)**, ktorý predstavuje súčet všetkých prekrývajúcich sa subregistrov členov tejto skupiny, v zjednodušenom pohľade horíme o súbore všetkých podôb antroponým používaných skupinou na označenie členov tejto skupiny. Členovia society ovládajú antroponymický register svojej sku-

³ Roly sú vymedzené statusom – status dieťaťa mu „predpisuje“ poslúchať rodičov, pomáhať v domácnosti, nepozerať večerné televízne programy a pod. Status riaditeľa podniku mu predpisuje správať sa kultúrne k zákazníkom, chodiť vhodne oblečený, byť diplomatický vo vyjadrovaní...

piny a aktívne ho používajú v komunikácii skupiny. Prekrytie subregistrov členov skupiny chápeme tak, že každý člen society má vo svojom ARJ len časť antroponým, ktoré sa používajú v danej skupine, preto členovia society neovládajú celkový antroponymický register každého člena skupiny (antroponymickú scénu) – spolužiaci na vysokej škole vedú všetky podoby prezývok spolužiakov v skupine, ale nevedia, ako konkrétnu spolužiačku volajú doma, v jej rodnej dedine, akú prezývku mala na strednej škole, ako ju oslovuje starý otec a pod.

Zložitosť sociálnych väzieb a začlenenie jednotlivca do viacerých sociálnych skupín v súčasnosti výrazne odhaľujú internetové sociálne siete – každý člen takejto siete má zoznam priateľov, sú tam však rôzni ľudia – zo školy, z práce, z detstva, rodinní príslušníci a podobne. Ak nás niekto kontaktuje a požiadajú o priateľstvo, niektoré siete ponúkajú novému členovi možnosť pridať mu našich priateľov – v tomto momente si človek uvedomuje diferenciaciu súboru virtuálnych priateľov, resp. sociálnu členitosť svojich sociálnych skupín, ktorých je členom a musí starostlivo vyberať z kontaktov tie, ktoré má spoločné s novoprihláseným priateľom. Práve tieto poznatky nás priviedli na myšlienku **znázornenia onymického (resp. komunikačného) registra ako zložitej siete prvkov podobnej neurónovej sieti ľudského mozgu.**

Sociálne vnímanie toponymického priestoru sa v niektorých ukazovateľoch od antroponymie odlišuje. Ide predovšetkým o emocionálny a pragmatický aspekt v komunikácii – človek neprežíva sociálne väzby medzi (ne)živou prírodou a emocionálna prepojenosť s krajinou vyplýva vlastne zo sociálnej prepojenosti s príslušnou skupinou ľudí (obyvatelia rodnej obce, rodinné väzby, priateľské väzby a pod.).

Tak isto ako pri antroponymických systémoch, môžeme aj v toponymii uvažovať o **toponymickom registri jednotlivca (TRJ)** a **toponymickom registri (sociálnej) skupiny (TRS)**. V zásade platia tie isté pravidlá pri vytváraní TRJ – ide o súčet toponymických subregistrov societ, ktorých jednotlivec je členom, t. zn. jednotlivec ovláda toponymá rodnej obce, svojich záujmových skupín (ak je napr. rybárom, poľovníkom), ovláda toponymá vzťahujúce sa na profesionálne pôsobenie (napr. pracuje v lese pri ťažbe dreva). Rôznym druhom sociálnych skupín a vzniku sociálnych toponým sme venovali pozornosť v mnohých štúdiách (najmä Krško, 1998, 2003b), v ktorých sme rozdelili sociálne skupiny podľa veku – detské, mládežnícke; societa rodiny, obce; sociálne skupiny fungujúce na báze záujmov (poľovníci, rybári, športovci...). Sociálne toponymá (alebo v rámci predchádzajúcich úvah – toponymické registre skupín) vznikajú a fungujú v horizontálnom a vertikálnom smere (pozri Krško, 2003b, s. 64). V rámci vertikálneho smeru môžeme preto uvažovať o TRS nielen v rozsahu rodnej obce vymedzenej príslušným chotárom, ale môžeme uvažovať aj o národnej toponymii zviazanej s etnickou skupinou (v porovnaní s inými toponymickými sústavami). K tomuto názoru nás priviedla samotná definícia sociálnych toponým, ktoré sú definované ako špecifické vlastné mená charakteristické pre určitú, relatívne uzavretú societu, odlišujúce toto spoločenstvo od spoločenstiev susedných. Tento druh proprií sa vyznačuje nízkou komunikačnou potenciou, pretože

(z hľadiska väčších societ) označuje málo dôležité geomorfologické objekty⁴ s časovou a priestorovou ukotvenosťou. Časová a priestorová ukotvenosť znamená, že sociálne toponymum existuje len v čase existencie sociálnej skupiny a viaže sa na konkrétny onymický priestor (Krško, 2003b, s. 64). Najnovšie názory a poznatky v oblasti sociálneho chápania toponymie pozri v štúdií *Toponymický priestor ako súčasť kultúrno-antropologického priestoru* (Krško, 2013b).

Propriálny systém je dynamický fenomén, ktorý aktívne vstupuje do komunikácie. V porovnaní s apelatívnou časťou slovnej zásoby a jej fungovaní v komunikácii vo forme registrov však v oblasti onymického registra musíme uvažovať o jeho rozčlenení na onymický subregister jednotlivca a na onymický subregister skupiny a podľa uplatňovania makrosociálnych a mikrosociálnych prvkov komunikačného registra tieto subregistre člení na antroponymický a toponymický subregister. Odlišnosť antroponymického registra oproti toponymickému registru je predovšetkým v emocionálnom a pragmatickom aspekte – v antroponymickom registri sa prejavuje výraznejšia sociálna a citová väzba medzi komunikujúcimi.

Zoznam bibliografických odkazov:

BLANÁR, V.: *Teória vlastného mena*. [Theory of a proper name.] Bratislava: Veda 1996. 250 s.

KRŠKO, J.: Mikrosociálne toponymá. [Microsocial toponyms.] In: *13. slovenská onomastická konferencia. Zborník referátov z 13. slovenskej onomastickej konferencie konanej v Modre-Piesku, 2. – 4. 10. 1997*. Eds. M. Majtán – P. Žigo. Bratislava: Filozofická fakulta UK v Bratislave; Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV 1998, s. 115 – 119.

KRŠKO, J.: Sociálno-psychologické aspekty pomenovania. [Social-psycho-logical aspects of names] In: *Vlastné mená v jazyku a spoločnosti*. Zborník referátov zo 14. slovenskej onomastickej konferencie, Banská Bystrica 6. – 8. 7. 2000. Eds. J. Krško – M. Majtán. Bratislava – Banská Bystrica: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – Fakulta humanitných vied UMB v Banskej Bystrici, 2000, s. 75 – 84.

KRŠKO, J.: Propriá v mediálnom priestore. [Proper names in the field of media] In: *Komunikácia a text*. Zborník referátov z konferencie *Komunikácia a text*, Prešov, 15. – 16. 11. 2001. Ed. M. Imrichová. Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, 2003, s. 304 – 311 (a)

KRŠKO, J.: Sociálny priestor v onymii. [Social space in onyms.] In: *Metodologia badań onomastycznych*. Ed. M. Biolik. Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2003, s. 61 – 70 (b)

KRŠKO, J.: Komparácia slovenských a poľských žiackych prezývok. [Comparison of Slovak and Polish student nicknames] In: *Sociálny kontext onymie*. Ed. J. Krško. Banská Bystrica

⁴ Označiť objekt, resp. hodnotiť jeho dôležitosť je relatívne, pretože niekedy (v málo členitom teréne) je dôležitá akákoľvek odlišnosť (vyvýšenina, údolie, odlišná vegetácia, u vodných tokov – tvar, koryto a pod.). Naopak, v členitom teréne sú dôležité len veľmi výrazné javy. Dôležitosť objektu teda rastie v závislosti od detailného „pohľadu“ na krajinu.

ca – Prešov: Fakulta humanitných vied a Pedagogická fakulta UMB v Banskej Bystrici – Fakulta humanitných a prírodných vied PU v Prešove 2006, s. 6 – 14.

KRŠKO, J.: Komunikačná rovina propriálneho systému. [Communication level of the proper names system.] Referát prednesený na konferencii *Prirodzený vývin jazyka a jazykové kontakty* (Častá – Papiernička, 22. – 23. 4. 2013). V tlači (a)

KRŠKO, J.: Toponymický priestor ako súčasť kultúrno-antropologického priestoru. [Toponymic space as part of the cultural-anthropological space.] In: *Acta onomastica*, LIV, 2013. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR v. v. i., s. 151 – 169 (b).

MAJTÁN, M.: *Z lexiky slovenskej toponymie*. [From the lexicon of Slovak toponymy] Bratislava: VEDA 1996. 191 s.

OLOŠTIAK, M.: *Jazykovoštruktúrny a komunikačno-pragmatický status vlastného mena (adaptácia anglických proprií v slovenčine)*. [The language-structural and communication-pragmatical status of proper names (adaptation of English proper names in Slovak language)] Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2007. 226 s.

OLOŠTIAK, M.: *Aspekty teórie lexikálnej motivácie*. [Aspects of the theory of lexical motivation] Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2011. 339 s.

SLANČOVÁ, D.: Potrebuje reflexia súčasnej slovenskej jazykovej situácie pojem register? [Does the reflexion of the present Slovak language situation need the concept of register?] In: *Retrospektívne a perspektívne pohľady na jazykovú komunikáciu. I. diel. Materiály z 3. konferencie o komunikácii*, Banská Bystrica – Donovaly, 11. – 13. septembra 1997. Ed. P. Odaloš. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB a Fakulta humanitných vied UMB 1999, s. 93 – 100.

SLANČOVÁ, D.: Variety hovorenej podoby slovenčiny na východnom Slovensku v trénerskom mikrosociálnom komunikačnom registri. [Varieties of the spoken form of Slovak language of Eastern Slovakia in the microsocial communication register of trainers]. In: *Jazyk je zázračný organizmus... Metamorfózy jazyka a jazykovedy*. Zborník príspevkov venovaných prof. PhDr. Ivorovi Ripkovi, DrSc., emer. prof. PU, pri príležitosti jeho životného jubilea. Eds. M. Imrichová a J. Kesselová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2013, s. 200 – 214.

Resumé

The register of the anthroponymic system and its functioning

The paper deals with the functioning of proper names in various communication situations and social communities. Proprium is an indispensable part of vocabulary as well as of the appellative lexis; proper names are also differentiated according to communication spheres, communication situations and communication registers. The paper also emphasizes the different application of the anthroponymic part of proper names in communication as compared with toponymy.